

elsők”, a hazai ipar megteremtői, sikeres vállalkozói. Bevételeik, adófizetésük révén a virilisták közé tartoztak. *Gelléri Mór* (1854–1915) korának kiemelkedő gazdasági szakírója megírta történetüket. Ebben a korban a Váczi út a gépipar főutcájaként volt

ismeretes. Tudni kell, hogy a főváros gyors ütemben nőtt, létszámban (1900-ban 733 ezer fő) és épületek sokaságában is. Európában a 16. helyről a 8. helyre került. Az 1873-ban egyesített fővárosban később megépült középületeinek szépsége, mint

az Operaház, Fővámház, Országház, egyetemeink, városligeti múzeumaink, hídjaink, a Vár kiépítése évente látogatók ezreit vonzotta a híres szállodasorra (Ritz, Hungária, Bristol, Carlton stb.).

Dr. Horváth Péterné, városvédő

■ KÖNYVISMERTETÉS

A diósgyőri nyersvasgyártás története

A szakma több mint 220 éves múltja ösztönözte a vezetőszerzőt (*Csehil György*, okl. kohómérnök, a valamikori diósgyőri Nagyolvasztómű műszaki osztályának utolsó vezetője), hogy a megőrzött dokumentumok felhasználásával, az emlékek felidézésével az utódok számára megörökítse ennek a korszaknak üzemtörténetét, szomorú és örömteli pillanatait, tragikus eseményeit, a kohászok hagyományos összetartozását.

Az a korszak, amelyet két évszázaddal ezelőtt *Fazola Henrik* és fia, *Fazola Frigyes* megszállottságukkal, tudásvágyukkal, szakértelmükkel és áldozatvállalásukkal elkezdtek, s amit később *Pöschl Vilmos*, *Pilster Pál*, *Schmidt György*, *dr. Réthy Károly*, *Gönczi Károly*, *Hornyák Imre*, *Lassán Pál* és a többi gyárrészlegvezető, főmérnök, üzemvezető és egyszerű gépész, kohász, villamos üzemi dolgozó szakmai irányításával és kétkezi munkájával képessége és tudása szerint folytatott, 1996. november 4-én befejeződött.

A diósgyőri III. sz. kohó leállításával lezárult az a fejezet, mely a kormányhatározatban a hazai nyersvas-termelés csökkentését előirányzó reorganizációs programmal kezdődött. Ennek előkészítését jelentette az I. sz. kohó 1987. évi, majd a II. sz. kohó 1990. évi leállítása. A diósgyőri nagyolvasztók történetük során ellátták acélnyersvassal a Bessemer-konvertereket, a Siemens–Martin-kemen céket, majd az LD-konvertert is, illetve öntészeti nyersvassal a vasöntödéket, ferromangánnal a kohászati üzemet. Az évek során, büszkén ünnepelték 1969. október 24-én a 10 milliomodik tonna, majd 1986. október 16–17-én 20 milliomodik tonna nyersvas

lecsapolását is, végül összesen 24 751 018 tonna készült az Avasalján.

A nagyolvasztók kisebb és nagyobb üzemzavarok (pl. vaskitörés, robbanás) ellenére is hűségesen szolgáltak, azonban az 1980-as évek végére megrendült szocialista gazdálkodás nem tudta működtetni a régi keretek között a diósgyőri kohászatot. Először az I. számú nagyolvasztót (1987. november 22.), majd a II. számút (1990. november 4.) állították le. 1996. november 4-e szomorú mementóként marad a diósgyári kohászok emlékezetében, amikor a III. sz. nagyolvasztó leállításával megszűnt a 70 éves múltra visszatekintő korszerű nyersvasgyártás Diósgyőrön. Az integrált acélglyártást felváltotta a hulladékbázisú miniacélmű, azonban 2008-ban az is megszűnt, azóta a gyár csendben várja a diósgyőri kohászok feltámadását.

Dr. Dobrossy István szerkesztésével indult útjára a *Tanulmányok Diósgyőr történetéhez* című sorozat, amiben a diósgyőri várhoz kötődő emlékek mellett a *Fazola Henrik* által alapított vasmű és utódüzemeinek történetét dolgozzák fel. Az összeállítás annak a másik kötelezettségnek is eleget kíván tenni, hogy azon hiányt pótolja, amely a diósgyőri kohászati technikátörténetében ez idáig fennállt, és ezzel a dicsőséges múltra visszatekintő szakmát megörökítő ipartörténeti sorozat teljessé váljon. A sorozatban már megjelent 21 kötet – aminek több mint fele ipartörténeti vonatkozású – után elkészült 22. kötet kézirata, amely a diósgyőri nyersvasgyártás történetét foglalja össze.

Csehil György támaszkodik a Központi Kohászati Múzeum nyugalmazott igazgatójának (*Séllei István*) a

Fazolák (*Henrik és Frigyes*) életéről és gyáralapításáról írt munkájára, a Borsodi Ércelőkészítő Mű (BÉM) valamikori műszaki igazgatójának (*Pásztor Győző*) a vállalat üzemtörténetét feldolgozó összeállítására, illetve a diósgyőri Nagyolvasztó gyáregység még élő, illetve már eltávozott vezetőinek és más dolgozóinak visszaemlékezéseire.

Azért is kiemelkedő jelentőségű a könyv, mert még olyan időben készült el, amikor a diósgyőri nyersvasgyártás hajdani szakembergárdájának még élő tagjai, valamint a korabeli hiteles műszaki dokumentációk, levelezések és fényképek rendelkezésre állnak, megörökítve a szakma történetét.

A kötet *Fazola Henrik* – a magvető – és fia, *Frigyes* munkásságának a diósgyőri kohászati nevékhöz kötődő megalapításának méltatásával, az ómassai és újmassai kohók építésének leírásával kezdődik. A következő részben a korszerű diósgyőri nyersvasgyártás történetét taglalja, melyben fordulópontot jelentett a már diósgyőri telephelyen megépített faszenes nagyolvasztó üzemeltetése. Az 1926–36-ban üzembe helyezett I. és II. számú kohók már a korszerű, folyamatos, koksszal történő nyersvasgyártási technológia alkalmazását jelentették, melyeknek építési körülményeiről, üzemeltetési problémáiról részletes képet kapunk. A nyersvasgyártás technológiájában egyedinek számított a kísérleti, a kohászok között „*Klárának*” nevezett bauxit kohó, melynek vörösiszap-tégla kohósításával nyert termelési eredményekről is tájékoztatást kapunk.

Az összeállítás külön fejezetben foglalkozik a III. számú kohó építési körülményeivel, üzemtörténetével, át-

építéseinek műszaki tartalmával. Ezek sorában szakmai különlegesség a vékonyított aknafallal történt átépítés, a bővített térfogatú átépítés és az ehhez kapcsolódó széleskörű műszaki fejlesztés. Országos viszonylatban is szakmailag kiemelkedőnek számított az aknafal-felszórásos technológia, amely az elhasznált falazatú nagyolvasztó üzemidejét a végleges leállítáig egy évvel meghosszabbította.

Teljes körű áttekintést kapunk a hetvenéves időszakban elvégzett technológiai, anyagellátási és gyártmányfejlesztésekről. Az összeállítás foglalkozik a minőségbiztosítás, a hulladékgyártás kérdéseivel és

megemlékezik súlyos üzemzavarokról, tragédiákról, de felemelő eseményekről, jubileumokról is.

A könyv nemcsak ipari adatokat, történeti érdekességeket tartalmaz, hanem bemutatja az embert is, aki a hatalmas berendezéseket működtette, illetve a várost, amelyet a gyár acélvárossá nemesített.

A kézirat alapján a nyomdai előkészületek megkezdődtek. A kiadványt az Északkelet-Magyarország Ipartörténetének Ápolásáért Alapítvány gondozza, azonban anyagi lehetőségei végesek, ezért az alapítvány vezetői kérnek mindenkit, aki fontosnak érzi, hogy a könyv megjelenjen, támogassa azt lehetőségeihez mérten!

Az Alapítvány fontosabb adatai:

Északkelet-Magyarország
Ipartörténetének Ápolásáért
Alapítvány

Levelezési cím:

3535 Miskolc, Bartók Béla u. 1.
postmaster@ekmita.t-online.hu

Telephely (Ipartörténeti Emlékház):
Miskolc, Bartók Béla u. 1.

Adószám: 18449235-1-05

Számlaszám:

1173 4073-29901876-0000 0000

OTP Bank Nyrt. É-keleti Régió

3534 Miskolc, Árpád u. 2.

 Csehil György

Az OMBKE LEAN Szakcsoportja sikeres évet zárt 2015-ben

Az OMBKE LEAN szakcsoportja 2015-ben 17 szakmai napot szervezett tagtársaink részére, amelyek valamennyi esetben nagy sikerrel zárultak. A szakmai utak márciustól az év végéig folyamatosan biztosítottak lehetőséget azoknak a kollégáknak, akik szakmai érdeklődésből a hazánkban (illetve egy esetben Ausztriában) működő nagyvállalatok gyakorlatáról (legyen szó termelési vagy munkaszervezési módszerekről) szerettek volna közelről tájékozódni. Mintegy 700 fő vett részt a programokon.

Természetesen a 17 szakmai nap nem minden esetben új gyárak meglátogatását jelentette, hiszen a két autóiipari óriás magyarországi gyárai iránti érdeklődés olyan mértékű volt, hogy mind a kecskeméti Mercedes, mind a győri Audi átlagosan kéthavonta szerepelt a programban. Így sikerült biztosítani, hogy minden érdeklődő eljusson ezekbe az üzemekbe. Természetesen a további üzemlátogatások is rendkívül hasznosak, élménydúsak voltak. Az alábbiakban az ezeken készült beszámolókból szemelvényezünk.

Az OMBKE Fémkohászati Szakosztály Kecskeméti Helyi Szervezet és a Szakosztály LEAN Szakcsoportja közös szervezésében március 9-én

kezdődött a vállalatlátogatások sora, a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. kecskeméti autógyárában, majd a Phoenix Mecano Kecskemét Kft. gyárában, ahol az ügyvezető igazgató teljes körűen bemutatta a svájci tulajdonú, 1993-ban Kecskemétre települt gyár mai napig tartó folyamatos fejlődését (*1. kép*). A kezdetben 44 fővel és egy műanyag fröccsöntő üzemmel rendelkező cégnek 2014-re már több mint ezer alkalmazottja és 2013-óta saját K+F centruma van.

LEAN rendszerüket a svájci központ kezdeményezésére, 2011-ben saját maguk alakították ki a Németországban képzett és folyamatosan továbbképzett LEAN-mestereik segítségével az ún. 5S, majd ennek továbbfejlesztett változataként, a 6S módszer bevezetését követően. LP és LO (LEAN production és LEAN office) mestereik vannak. Szakmunkásképzésben 30 szerződéses tanulóval, 15 éve a helyi Kandó Kálmán Szakközépiskolával együttműködve, a főiskolai duális

■ A bemutatózó előadás hallgatói március 9-én a Phoenix Mecano Kecskemét Kft. előadójában